

άντερα ή, άμάρτ. *άδέρα* Ίμβρ. Κρήτ. Μοσχονήσ. Σάμ.
Έκ τοῦ οὐσ. *άντερι* κατά τύπ. μεγεθ.

Έντερον ένθ' άν.: *Πά' ή γραιά νά πλύν' τ'ς άδέρης,*
τ'ς παίρν' άστός (έκ παραμυθ.) Σάμ. *Έβγα άπόξον άπό*
τήν άδέρα (έπωδ.) Μοσχονήσ.

άντεράκι τό, σύννηθ. *άδεράκι* πολλαχ. *άντιράκι* βόρ.
ιδιώμ. *άδιράκι* ένιαχ. βορ. ιδιώμ.

Έκ τοῦ οὐσ. *άντερο* και της ύποκορ. καταλ. -άκι.
Μικρόν έντερον ένθ' άν.: *Άσμ.*

Μόν' θέλου τ' άδεράκι μου τόν πουλυματουμένον
Θράκ. (Αίν.) Συνών. *άντερίδι*, *άντερίτσι*, **άντερό-*
πουλλο, *άντερούδιν*, *άντερούλλι*.

άντεράς ό, Πελοπν. (Γαργαλ.) *άδεράς* Πελοπν. (Οίν.)
Έκ τοῦ οὐσ. *άντερο* και της παραγωγικής καταλ. -άς.

1) 'Ο άρεσκόμενος νά τρώγη έντερα ένθ' άν. Συνών.
άντερολόγος. 2) Λαίμαργος Πελοπν. (Οίν.)
Η λ. και ώς έπων. Πελοπν. (Οίν.)

άν-τεράς ό, άμάρτ. *άρετράς* Θήρ.

Έκ τοῦ οὐσ. *άν-τερί*, παρ' ό και τύπ. *άρετερί*.
'Ο φορών *άν-τερί*, ό ιδ.

άντέρι ή, Πόντ. (Κερασ.)

Έκ της προθ. *άντι* και τοῦ οὐσ. *έρι*.

Φιλονικία, έρις: Φρ. *Έριν κι άντέριν έχουν* (έρίζουν
μετά πείσματος πρός άλλήλους).

άντέρι τό, έντέριν Πόντ. (Κερασ.) *έντέρ'* Πόντ.
(Όφ.) *άντέριν* Πόντ. (Οίν.) *άντέρι* Κάρπ. Πελοπν.
(Πάτρ.) *άδερι* Κεφαλλ. Κύθηρ. *ίντέριν* Πόντ. (Κερασ.)
ίντέρ' Πόντ. (Άργυρόπ. Κοτύωρ. Κρώμν. Σάντ. Τραπ.
Χαλδ.)

Έκ τοῦ μεταγν. οὐσ. *έντέριον*. Διά την κώφωσιν
τοῦ ε έν τῷ τύπ. *ίντέριν* τοῦ Πόντ. πβ. τὰ αὐτόθ. όμοια
κεφάλι-κι φάλ' κττ.

1) Έντερον ένθ' άν.: *Ηβγαλα τ' άντέρια τοῦ σφαχτοῦ*
Κάρπ. || Φρ. *Άναείρονιν τ' άντέρια μου* (συγχύζομαι, άη-
διάζω) Κάρπ. *Παιδιά παίδεψι τῶν άδερειῶν* (ή άνα-
τροφή τῶν παιδων άπαιτεῖ κόπους πολλούς) Κεφαλλ.
Τῇ μνίας τ' ίντέρᾱ άγλαθάς (έξερευνᾷ περιέργως. 'Επί
τοῦ πολὺ άκριβολογοῦντος) Κρώμν. Τραπ. *Τ' έντέρᾱ μ'*
άπάν' άφκά έρθαν (τά άντερά μου έγιναν άνω κάτω, ήγα-
νάκτησα) Κερασ. *Έκορδυλάγαν τ' ίντέρᾱ μ' άσ' σα γέλ'τα*
(έπί ύπερβολικοῦ γέλωτος. *έκορδυλάγαν* = περιπλακέντα
έδέθησαν εἰς κόμβους) Κοτύωρ. || Αἰνιγμ.

Άσπρον γεννειῶμαι, μαῦρον καταστένομαι,

ταρταλένια φορῶ κι όλοι με τρώσιν,

άμμε τ' άντέρια μου τὰ δόντια των οποῦσιν

(τό κεράτιον) Κάρπ. 2) Τό παχὺ έντερον Πελοπν.
(Λάστ.)

άν-τερι τό, έν-ταρίν Πόντ. (Κερασ.) *έν-τερι* Καππ.
(Σίλ.) Πόντ. (Κοτύωρ.) *ίν-τερι* Λέσβ. *άν-τερι* σύννηθ.
άν-τιρι βόρ. ιδιώμ. *άν-τερι* Άνδρ. Κρήτ. Πελοπν. (Άρκαδ.)
άν-τιρι Κυδων. *άρ-τερι* Θήρ. *άερι* Νάξ. (Άπύρανθ.)

Έκ τοῦ Τουρκ. *entari*.

Ποδήρης, χειριδωτός χιτῶν φορούμενος έν παλαιότε-
ροις χρόνοις και ύπό τῶν άνδρῶν, νῦν δέ συνήθως ύπό
τῶν κληρικῶν, ένιαχοῦ δέ και ύπό τῶν γυναικῶν ένθ' άν.:
Άσμ.

Χτυπᾷ τὸ πασουμάκι τζη, τ' άνι-τερί τζη τρίζει
Κρήτ.

άντεριά ή, Άθήν. — Λεξ. Δημητρ. *άδεριά* Κεφαλλ.
άντερία Τσακων.

Έκ τοῦ οὐσ. *άντερο* και της παραγωγικής καταλ.
-ιά. Διά τὸν σχηματισμὸν πβ. *συνκώτι-** *συνκωτάρης*
-συνκωταριά.

Τὸ σύνολον τῶν έντέρων, τὰ σπλάχνα έν γένει ένθ' άν.:
Τῶδωσε μιὰ μαχαιρᾶ και τῶβγαλε τήν άδεριά ὄξον Κεφαλλ.
Συνών. *άντερικό*, *άντερωσιά*.

άντερίδι τό, Ήπ. *άντιρίδ'* Ήπ. (Χουλιαρ.) Μακεδ.
(Καταφύγ.)

Έκ τοῦ άρχ. οὐσ. *έντερίδιον*.

Άντεράκι, ό ιδ., ένθ' άν.: *Μαζέψαμι τ' άντερίδια*
και φάγαμε αὐτόθ.

άντερικάδα ή, άμάρτ. *άντικαδα* Στερελλ. (Αἰτωλ.)
άντεροκάδα Πελοπν. (Τρίπ.) *ντερεκάδα* Πελοπν. (Βούρ-
βουρ. Λακεδ. Λάστ. κ. ά.) Στερελλ. (Γραν.) *ντικαδα*
Στερελλ. (Αἰτωλ. Άρτοτ. κ. ά.)

Έκ τοῦ οὐσ. *άντερικό* και της παραγωγικής καταλ.
-άδα (Ι).

'Ο οἰσοφάγος ένθ' άν.: *Η ντικαδα κρατειέται άπ' την*
ᾶ'λιά Αἰτωλ. Βγάλ' την ντικαδα κι πέτα τ' νᾶ τ' φάν τὰ
σᾶ'λλιά αὐτόθ. || Φρ. *Δέν χουρταίν' αὐτός, εἶνι διαόλ' ντικι-*
κάδα αὐτόθ. Δέ χουρταίν' ή ντικαδα τ' λότιλα (εἶναι άπλη-
στος) αὐτόθ.

άντερικό τό, άμάρτ. *άδερικό* Κρήτ.

Έκ τοῦ μεταγν. έπιθ. *έντερικός*.

Κατά πληθ., τὸ σύνολον τῶν σπλάχνων: *Έπήρε τ' άδε-*
ρικά ή μάνα μου και πάει 'ς τή βρούσι νά τὰ πλύνη. Συνών.
άντεριά, *άντερωσιά*.

άντερίτσι τό, άμάρτ. *άδερίτσι* Α.Ρουμελ. (Σωζόπ.)

Έκ τοῦ οὐσ. *άντερο* και της ύποκοριστικής καταλ.
-ίτσι.

Άντεράκι, ό ιδ.: *Άχτέ μου, τ' άδερίτσι μου, θὰ με*
δείρη ό γεροδίτης μου (έκ παραμυθ. *άχτε* = άετέ.)

άντερο τό, έντερο Άπουλ. Καππ. (Άραβάν. Φερτ.)
γέντερο Καππ. (Φάρας.) *όντερο* Καππ. (Σινασσ.) *άντερον*.
Κύπρ. *άντερο* κοιν. και Καλαβρ. (Μπόβ. Ροχούδ.) Πόντ.
(Άμισ.) *άδερο* πολλαχ. *άντερε* Τσακων. *άντιρον* Λυκ.
(Λιβύσσ.) *άντιρον* βόρ. ιδιώμ. *άδιρον* ένιαχ. βορ. ιδιώμ.
άδιον Σάμ. *άνταρο* Άπουλ. *τάνταρο* Άπουλ. (Μαρτ.)

Έκ τοῦ μεσν. οὐσ. *άντερον*, ό έκ τοῦ άρχ. οὐσ.
έντερον. 'Ο τύπ. *όντερο* έκ τοῦ τό *έντερο-τό ντερο*
και κατά ψευδη χωρισμὸν τ' *όντερο*. Τὸ *τάνταρο* έκ
της συνεκφ. μετά τοῦ άρθρ. Πβ. δι' όμοίαν σύνθεσιν
ταγγόπον (ιδ. *άγγειόπουλλο*), *ταντι* (ιδ. *άντι*), *του-*
ράδιν (ιδ. *οὔράδιν*) κττ.

1) Έντερον, συνήθως δέ έν τῷ πληθ. κοιν. και Άπουλ.
(Μαρτ. κ. ά.) Καλαβρ. (Μπόβ. Ροχούδ. Καππ. (Άραβάν.
Σινασσ. Φάρας. Φερτ.) Πόντ. (Άμισ.) Τσακων.: *Παχὺ*
-χοντρο-φιλό άντερο Άθήν. *Βασιλικό άντερο* (τό άπευθυ-
σμένον) ένιαχ. *Γουργουρίζουν τ' άντερά μου* πολλαχ. *Θὰ σοῦ*
βγάλω τ' άντερα ὄξω! (άπειλή. Πβ. *άντεροβγάλτης*)
Πελοπν. (Άρκαδ.) || Φρ. *Πέσαν τ' άντερά μου* (ένν. διά
τήν πείναν). *Έβγαλε τ' άντερά του* (έπί άκατασχέτου έμε-
τοῦ) σύννηθ. *Άντερο στριμμένο* (άνθρωπος δύστροπος).
Φουσκωμένο άντερο (άνθρωπος κοῦφος, άνόητος) πολλαχ.
Έπέσανε τ' άντερά μου (έπί ματαιίας προσπαθείας) Ζάκ.
Δέν μᾶς έμεινε άντερο (διά τὸν πολὺν γέλωτα) Πελοπν.
(Άρκαδ.) *Μοῦ ανακάτεψε τ' άντερα* (με έξώργισε) Πελοπν.
(Άρκαδ.) *Έβγήκε τ' άντερό του* (έπαθε κήλην) αὐτόθ.
Άραθυμῶ και κρέμουνται τ' άδερά μου (έπί σφοδρᾶς έπιθυ-
μίας) Νάξ. (Άπύρανθ.) *Έμπήκε ό λύκος 'ς τ' άντερα* (έπέι-
νασα) Πελοπν. (Άρκαδ. Άργ. κ. ά.) *Έχει τοῦ τρημέρον*



τ' άντερο (ἐπὶ λίαν λαιμάργου. τρήμερος = ὁ ὑποστάς τριήμερον νηστείαν) Σύμ. Τ' χουρεύ' οὐ διάουλους 'ς τ' άντερα (ἐπὶ ὀργίλου καὶ δυστρόπου ἀνθρώπου) Ἡπ. (Ζαγόρ.) Βλέπ' οὐ ἥλιους τ' ἄδιδρά τ' (ἐπὶ λίαν ἀδυνάτου) Θράκ. (Αἰν.) || Παροιμ. Πῶχει ἄδερ' ἄς τὰ ξῆ (ἕκαστος ὀφείλει νὰ φροντίξῃ περὶ τῶν ἑαυτοῦ ὑποθέσεων) Κεφαλλ. Γνωμ. Καὶ τ' άντερα 'ς τὴν κοιλὰ μαλώνουν (ὅτι καὶ οἱ στενοὺς δεσμοὺς ἔχοντες φιλονικοῦν) σύνθηθ. β) Ἔντερον πληρούμενον παστοῦ κρέατος, ἀλλᾶς Καππ. (Φερτ.) 2) Ὑπὸ τὸν τύπ. τση γράς τ' άντερα, εἶδος πόας ἐσθιομένης Κρήτ. 3) Ὑπὸ τὸν τύπ. άντερο τοῦ πουλλιού, τὸ φυτὸν ἀναγαλλίς ἢ ἀρουραία (anagallis arvensis) ΘΧελδράκ 75 ΠΓεννάδ. 111. Συνών. αἵματόχορτο 2.

άντεροβγάλης ὁ, σύνθηθ. ἄδεροβγάλης Ἄνδρ.

Ἐκ τῶν οὐσ. άντερο καὶ *βγάλης < βγάλλω. Διὰ τὴν σύνθεσιν πβ. μαχαιροβγάλης, ψυχοβγάλης.

1) Ὁ ἐκβάλλων τὰ έντερα, ὁ ξεκοιλιάζων τὰ θύματά του, ἐπὶ κακούργων σύνθηθ. Ἡ λ. καὶ ὡς παρωνύμ. Πελοπν. (Ἀρκαδ.) 2) Ὁ προκαλῶν ἀναστάτῳσιν τῶν έντέρων σύνθηθ. : Τί άντεροβγάλης εἶναι αὐτός ὁ ψάλλτης! Ἀθῆν. Αὐτὸ τὸ ἄλογο - αὐτὴ ἡ ἄμαξα εἶναι άντεροβγάλης Λεξ. Μ. Ἐγκυκλ. Μωρέ, τί ἄδεροβγάλης εἶν' αὐτός; (περὶ ἀτμοπλοίου κινουμένου πολὺ) Ἄνδρ. 3) Εἶδος χαρτοπαιγνίου προκαλοῦντος γέλωτα Πελοπν. : Παίζουμε τὸν άντεροβγάλη.

άντερογάρδουμα τά, ἀμάρτ. ἄδερογάρδουμα Κρήτ.

Ἐκ τῶν οὐσ. άντερα καὶ γαρδούμια.

Ἔντερα περιτλεκόμενα μετὰ έντοσθίων εἰς βοστρύχους καὶ βραζόμενα.

άντερογέμισμα τό, ἀμάρτ. ἄδερογέμισμα Κρήτ.

Ἐκ τῶν οὐσ. άντερο καὶ γέμισμα.

Τὸ γέμισμα, ἡ πλήρωσις τῶν έντέρων : Παροιμ. Ἀδερογεμίματα κι ἄς εἰ δοῦ βάτου τροῦλλες (ἐπὶ τῆς πληρώσεως ἐπιτακτικῶν ἀναγκῶν διὰ παντός μέσου).

***άντερόγκλεισι** ἡ, ἄδερόγκλεισι Πελοπν. (Κάμπος Λακων. Καρδαμ.) άντερόγλεισι Ἀθῆν. Θράκ. (Καλαμ.) Πελοπν. (Ἀρκαδ. Βούρβουρ. κ. ἄ.) άντερόγλεισα Πελοπν. (Μεσσ.) ἄδερόγλεισα Πελοπν. (Λακων.) ἄδερόγλειζα Πελοπν. (Λακων.)

Ἐκ τῶν οὐσ. άντερο καὶ *ἔγκλεισι. Κατὰ ΒΦάβην ἐν Ἀθηνᾶ 45 (1933) 361 κέξ. ἐκ τοῦ άντερο καὶ γλῖσα, ὃ ἐκ τοῦ κνῖσα. Περὶ τοῦ γλ πβ. *ἄγκλησι - ἄγλησι, ἄγκλιᾶ - ἄγλιᾶ, ἄγκλούπα - ἄγλούπα κττ.

1) Ἡ πτυχή τοῦ περιτοναίου ἐκ δύο πετάλων, τὰ ὁποῖα περικλείουν μεταξὺ αὐτῶν τὰ ἀγγεῖα καὶ νεῦρα τοῦ έντέρου καὶ λίπος, τὸ μεσεντέριον Ἀθῆν. Πελοπν. (Ἀρκαδ. Βούρβουρ. κ. ἄ.) β) Τὸ λίπος τῶν έντέρων Θράκ. (Καλαμ.) Πελοπν. (Λακων. Μεσσ.) : Λειώνουμε τὲς άντερόγλεισες Μεσσ. Τὴν άντερόγλεισι τὴν ἄνελοῦν καὶ γίνεται λίγδα Καλαμ. 2) Τὸ πάγκρεας Πελοπν. (Κάμπος Λακων. Καρδαμ.)

άντεροδιαλύνω ἀμάρτ. άντεροδιαλύζω Νάξ. (Βόθρ. Φιλότ. κ. ἄ.) ἄδεροδιαλύζω Νάξ. (Ἀπύρανθ.) ἄντεροδιαλύω Ρόδ. Μέσ. άντεροδιαλύζομαι Νάξ. (Καλόξ. κ. ἄ.) Χίος ἄδεροδιαλύζομαι Πάρ. (Παροιμ.) ἄδεροδιαλῶμαι Πάρ. (Λεῦκ.)

Ἐκ τοῦ οὐσ. άντερο καὶ τοῦ ρ. διαλύνω.

Α) Κυριολ. 1) Ἐνεργ. διαλύω, σπάζω τὰ έντερά τινος Νάξ. (Ἀπύρανθ. κ. ἄ.) : Θὰ σὲ πιάσω νὰ σ' ἄδεροδιαλύσω! (ἀπειλή). || Φρ. Οἱ διαόλοι ν' ἄδεροδιαλύσουν τὰ μέσα

σου! (ἀρά) αὐτόθ. 2) Ἀμτβ. παράγω βορβορυγμὸν Νάξ. (Βόθρ.) : Ἀντεροδιαλύζουν τὰ σωθικά μου μέσα. Συνών. γουργορίζω.

Β) Μεταφ. 1) Προξενῶ εἰς τινα ταραχὴν καὶ δυσφορίαν, στενοχωρῶ Νάξ. (Φιλότ.) : Μὴ μ' άντεροδιαλύζης. Καὶ μέσ. ταράσσομαι, δυσφορῶ, ἐρεθίζομαι, στενοχωροῦμαι Νάξ. (Ἀπύρανθ. Καλόξ. κ. ἄ.) Πάρ. (Λεῦκ. Παροιμ.) Χίος : Ἀδεροδιαλύστηκα τῶρα δὰ ποῦ τὸν εἶδα Πάρ. Καθὼς τὸν εἶδα αἵματοκυλισμένο, άντεροδιαλύστηκα Χίος Ἀσε με, μὴ μου μιλής, γιατί άντεροδιαλύζομαι Καλόξ. Αὐτὴ ἡντεροδιαλυζούτανε, μὰ εἶντα νὰ πῇ Νάξ. Ἀντεροδιαλύζομαι νὰ σ' ἀκούω νὰ τὰ λές Νάξ. 2) Μέσ. ζηλεύω, φθονῶ Νάξ. (Ἀπύρανθ.) Πάρ. (Λεῦκ. Παροιμ.) : Ὅσο μὲ θωρεῖ, ἄδεροδιαλύζεται Ἀπύρανθ. Ἀδεροδιαλύζεσαι τῶρα οὐ, ὅσον ἀκούς καὶ λένε πῶς εἶμαι ὡ πρὸ καλὴ παρὰ σένα (ὡ = ἐγώ) αὐτόθ. 3) Ἀμτβ. φοβοῦμαι, δειλιῶ Ρόδ. Συνών. δειλιάζω, φοβάμαι.

Πβ. άντεροθερίζω, *άντεροκαίω, άντεροκόφτω, άντερολύνω.

άντεροδιαλυστος ἐπίθ. ἀμάρτ. ἄδεροδιαλυστος Νάξ. (Ἀπύρανθ.)

Ἐκ τοῦ ἀμάρτ. ἐπίθ. άντεροδιαλυστός τοῦ ἀρκτικοῦ α προσλαβόντος σημ. στερητικὴν δι' ἀναβιβασμοῦ τοῦ τόνου. Ἰδ. ἀ- στερητ. 2α.

Ὁ μὴ ζηλεύων, ὁ μὴ ὑποφέρων ἀπὸ ζήλειαν : Καμώνεται δὰ πῶς εἶν' ἄδεροδιαλυστος, μὰ ἴφτος ἄδεροδιαλύζεται.

άντεροθερίζω ἀμάρτ. ἄδεροθερίζω Θράκ. (Σαρεκκλ.) Μέσ. ἄδεροθερίζομαι Σύρ.

Ἐκ τοῦ οὐσ. άντερο καὶ τοῦ ρ. θερίζω.

1) Ἐνεργ. ἐνοχλῶ κυρίως καὶ μεταφ. Θράκ. (Σαρεκκλ.) : Θὰ σ' ἄδεροθερίσῃ, ἅμα φάς ἄγουρο. Σ' ἄδεροθερίσαν τὰ λόγια μου. 2) Μέσ. λυποῦμαι, στενοχωροῦμαι, πειράζομαι Σύρ. : Ἀμα εἶδε τὸ φουστάνι μου, ἄδεροθερίστηκε.

Πβ. άντεροδιαλύνω, *άντεροκαίω, άντεροκόφτω, άντερολύνω.

***άντεροκαίω**, μέσ. άντεροκαίομαι Ἡπ. Ἰων. (Βουρλ.) άντιρουκαίομαι Ἡπ. (Χουλιαρ.) ἄντεροκαίομαι Χάλκ. ἄδεροκαίομαι Σύμ. ἄδρουκαίομαι Β.Εῦβ.

Ἐκ τοῦ οὐσ. άντερο καὶ τοῦ ρ. καίω.

1) Αἰσθάνομαι ἐσωτερικὸν καῦμα, φλόγῳσιν ἐνθ' ἄν. : Ἀντεροκάηκα ἀπὸ τῆ δίψα Βουρλ. 2) Μεταφ. ἔχω ἐμμανῆ ἔρωτα Ἡπ. : Ἀντεροκάηκε αὐτός γιὰ τὴ δεῖνα.

Πβ. άντεροδιαλύνω, άντεροθερίζω, άντεροκόφτω, άντερολύνω.

άντερόκαμα τό, ἀμάρτ. άντιρόκαμα Ἡπ. (Χουλιαρ.)

Ἐκ τῶν οὐσ. άντερο καὶ κάμα.

Φλόγῳσις τῶν έντέρων.

άντερόκομμα τό, Στερελλ. (Ἄμφ.)

Ἐκ τοῦ ρ. άντεροκόφτω.

Πόνος έντέρων : Ἐχει άντερόκομμα σήμερα. Συνών. άντεροκομμός, άντεροκόψιμο.

άντεροκομμός ὁ, Ἴόνιοι Νῆσ.

Ἐκ τοῦ ρ. άντεροκόφτω.

Ἀντερόκομμα, ὁ ἰδ. : Γνωμ.

Γλυκὰ λόγια τ' ἀφεντός, | πίκρα κι άντεροκομμός (ἐπὶ προσποιητῶν περιποιήσεων πρὸς ἐκμετάλλευσιν). Εἶναι καὶ τὸ βίος, μὰ εἶναι κι ὁ άντεροκομμός (ἡ περιουσία, ὁ πλοῦτος ἔχει καὶ τοὺς περισπασμούς του).

άντεροκόφτω ἀμάρτ. άντεροκόβω Βιθυν. Στερελλ. (Ἄμφ.) ἄδεροκόβω Κρήτ. ἄντεροκόβω Καρ. (Μοῦγλ.)

